

AMATĚŘSKÁ SCÉNA 5. 1994. 10 Kč

Místo: Jiráskův Hronov '94

Zbečník? Zbečník!

Dopis pro Annu ...

Dvacet sedm minus čtyři

Polemika s kritikou

d' ARTAMAn 4/94

Studio Dům Brno, „Svatbičky.“
Foto: I. Mičkal

Finalisté SČDO '94, PSP Přerov,
Alena Hošťálková
a Slavomír Odložil.
Foto: I. Mičkal

LD Střípek Plzeň,
Klobásová komedie
aneb Hamty? Hamty? Hamty!
Foto: I. Mičkal

Festival jak má být

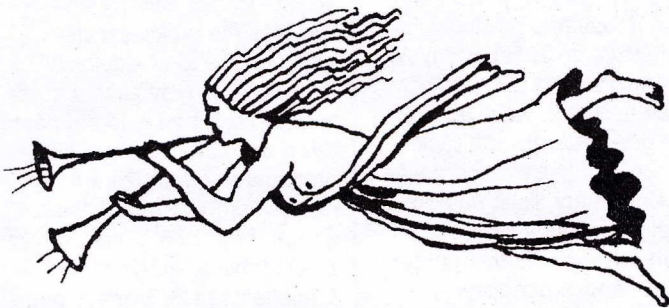
Šedesátý čtvrtý Jiráskův Hronov byl oficiálně zahájen velkolepou šou, která příjemně překvapila a současně předznamenala jeho další průběh. Byl totiž stejně velkolepý jako oficiální začátek. Pouze už nebyl tak oficiální.

Hronov se opět stal místem lidských setkání, časem pospolitosti a divadelního vlnění (ve smyslu naladění na stejnou frekvenci). Ne vždycky divácký sál pochvalně mručel. Ne vždycky také bylo proč. Ale naštěstí i v těchto nechvalně známých případech divák vydržel, rušil nanejvýš neklidným poposedáváním, nehvízdal a nenadával nahlas. Pravděpodobně tušil, že bude v dalším představení saturován. A bylo věru více těch představení, která stála za to!

Ale Hronov '94 byl místem lidských setkání nejen v divadelním hledišti. Je chronicky známo, že se zde každoročně setkávají všichni, které amatérské divadlo zajímá. Letošní Hronov však byl přece jen něčím jiný a výjimečný. Zájem o tento festival velmi výrazně roste. Byla tu kupříkladu spousta nových souborů a nových dílen. A především nových mladých tváří. Kupříkladu Zbečník, kde se usadil Klub (nejen) mladých divadelníků, doslova praskal ve švech. Zájem o jednotlivé dílny byl obrovský. Rozhodně převyšoval všechna ostatní léta. Ani nabitý program v klubových dílnách neodradil nikoho z účastníků od dalších programových nabídek. Na rozborových seminářích si často nebylo kam sednout, bylo nabito. Plno bylo i v hospůdkách a voňavých cukrárnách. S nostalgií vzpomínám na cukrárnu pana Glůcka a jeho skvělý nápoj Pims s čerstvou mátou.

Chci tím jenom připomenout, že tento festival byl plný barev a vůní. Plný letošního vlání, ale i obav o to, jak dopadne ten příští, jubilejní.

Věra Kmochová

1. strana obálky: Svatby Studia dům Brno, jedno z nejzajímavějších představení Jiráskova Hronova, režie E. Talská.
Foto: P. Štoll

OBSAH

Co jsme sklídili? aneb To jsme seli?	2
J. Císař	
Zbečník? Zbečník!	
Klub (nejen) mladých divadelníků	7
J. Pazderníková	
Místo: Jiráskův Hronov '94	
J. Brůček	8
Ze semináře Daniely Fischerové	
R. Marušák	10
Milá Anno ...	
J. Černíková - Drobná	11
Dvacet sedm minus čtyři	
L. P. Solnceva	14
Divadlo si zaslouží úctu a pokoru	
V. Kmochová	15
Polemika s kritikou	
J. Polášek	16
Příloha: d'Artaman 4/94	
M. Strotzer	

Dvoutměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu
ROČNÍK 31 (OCHOTNICKÉ DIVADLO 40)

Vydává Informační a poradenské středisko pro místní kulturu,
Blanická 4, 120 21 Praha 2

ve Vydavatelství a nakladatelství Nezávislý novinář III,
Vodičkova 34, 110 00 Praha 1

Vedoucí redaktorka: VĚRA KMOCHOVÁ

Redakční rada: prof. J. Císař (předseda), L. Láznovská, J. Lhotská,
A. Exnarová, J. Brixí, J. Brůček, F. Mikeš, I. Samotný, V. Hulec,
J. Hraše, J. Kodeš

Grafická úprava: Jana Marešová

Adresa redakce: 110 00 Praha 1, Senovážná ul. 8, telefon: 24 21 46 56

Sazba: Nezávislý novinář III, Vodičkova 34, 110 00 Praha 1

Tisk: 3 T, s. r. o.

Rozšiřuje: PNS a A.L.L. production, (P.O. BOX 732, 111 21 Praha 1)

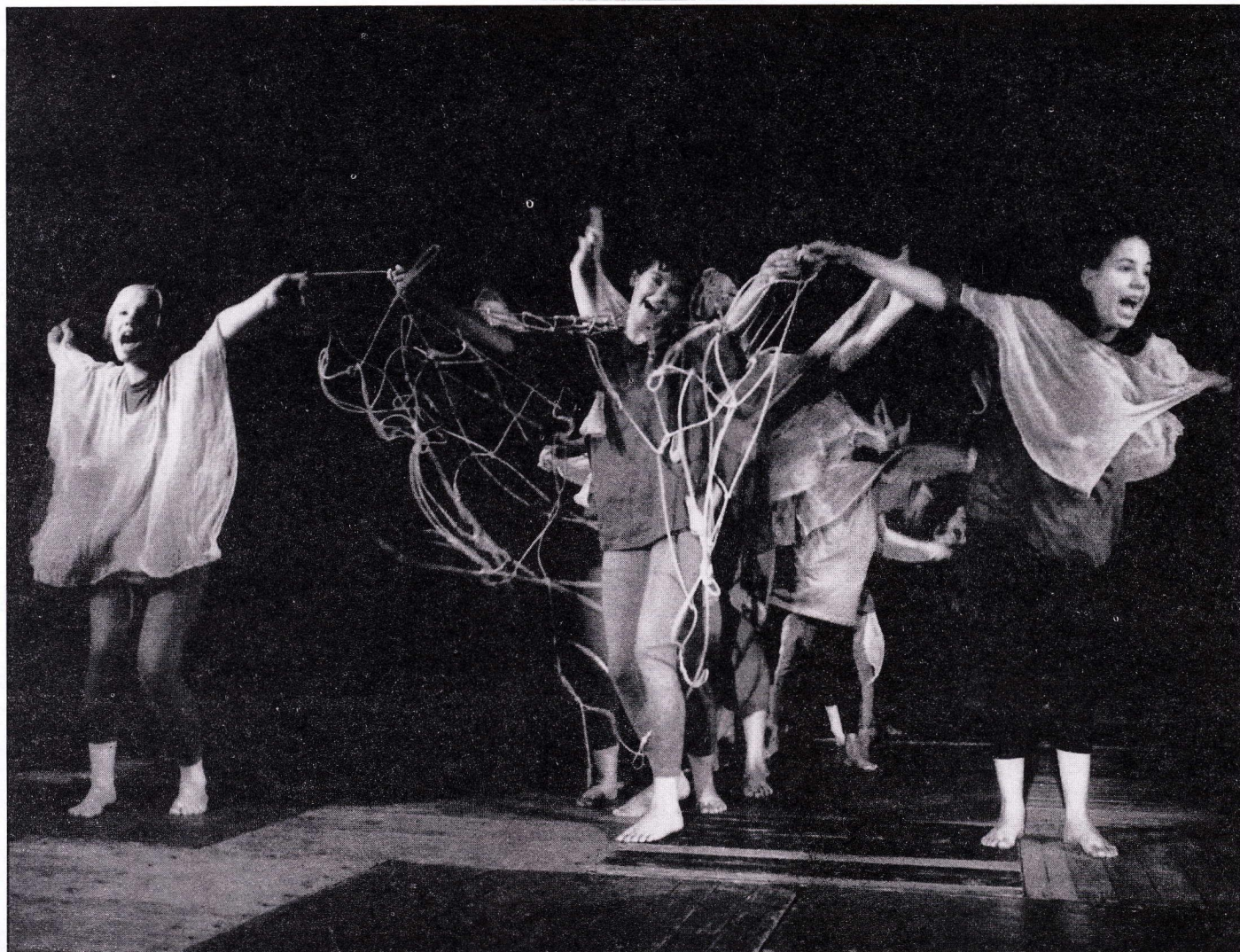
Informace o předplatném podá a objednávky přijímá každá
administrace PNS, doručovatel tisku a předplatitelské středisko.
Objednávky do zahraničí vyřizuje PNS, administrace vývozu tisku,

Hvozdanská 5-7, 148 31 Praha 4 - Rožtyly
Cena 1 výtisku 10 Kč, roční předplatné 60 Kč

Nevyžádané rukopisy redakce nevrací.

Toto číslo bylo dáno do tisku 6. 9. 1994

© IPOS, Praha 1994

Začnu tohle uvažování o hronovské žatvě (sklizni, úrodě) 1994 osobním zážitkem. Sešel jsem se na 64. Jiráskově Hronově s dvěma lidmi, kteří od roku 1989 nevstoupili do amatérského divadla. Předtím, v době „předlistopadové“ se ovšem jeho dění velice účastnili. První jako jeden z nejvýznamnějších a vedoucích představitelů tzv. „středního“ proudu, druhý pak jako jeden z kritiků, hodnotitelů a teoretiků tzv. „autorského divadla.“ A oba mě nyní při svém návratu položili zděšeně nezávisle na sobě, stejnou otázku: Co se to stalo s českým amatérským divadlem?

Rozumějme dobře: ta otázka - to mělo vyjadřovat to příslovce zděšeně - obsahovala smutek, údiv, zmatek nad tím, kdeže se tak vysoko stojící amatérské divadlo ocitlo, jak hluboko spadlo.

Co jsme sklídili? ANEBA To jsme seli?

A jak se vůbec proměnilo - ve srovnání s „předlistopadovou“ kvalitou ke svému velice zřetelnému, poznatelnému i zarmucujícímu neprospěchu. Nechci teď probírat toto téma. Vzpomínám obou těch setkání proto, abych dospěl úplně k jiné otázce: Jestli vidíme realitu takovou, jaká je? Jistě: před časem jsme začali dost jasně rozeznávat prvky, které signalizovaly tuto proměnu, začali jsme je pojmenovávat. Problémem je, zda jsme z nich důsledně vyvozovali

závěry. A hlavně: zda stále ještě nedáváme přednost jistému vžitému způsobu myšlení a nazírání na amatérské divadlo, čemuž vášnivě přejeme, před objektivním, racionálním a logickým zpracováním informací, jichž se nám už nějaký čas hojně ze všech stran dostává. Jinak, konkrétněji řečeno: zda nejsme alespoň někteří - skupinou nadšenců, jež má své velké Schéma, které se zrodilo v minulosti, kdy odpovídalo stavu amatérského divadla, ale dnes

je právě už jenom Schématem. To jest generálním pohledem na skutečnost, přístupem k ní, způsobem výběru i zpracování informací, z něhož plynou jistá rozhodnutí a jisté chování.

Před nějakou dobou jsme začali mluvit o roku nula v amatérském divadle. Což znamenalo, že jsme pochopili, že jisté kvality celku a jednotlivci, kteří je tvořili, prostě z amatérského divadelnictví zmizeli. A že tedy začínáme znovu. To znovu bylo pro nás, tak či onak, mutati mutandis představou o tom, že amatérské divadlo vrátíme na výsluní, na němž bylo a hrálo se od začátku osmdesátých let. Tohle je naše Schéma, v němž se každý po svém podle svého založení pohybujeme, v jehož řádu myslíme a podle něhož se chováme. A přes všechnu individuálnost projeví to

činíme na společné základně a se společným cílem. Chceme pozdvihnout amatérské divadlo tam, kde bylo, chceme mu opět dodat jeho bývalé kvality. Děláme to na Hronově stejně tak my, kdo jsme tak - říkajíc na „oficiální“ seriózní bázi a kde třeba v diskusích rozebíráme - či: snažíme se rozebrat - jednotlivá představení. A dělá to stejně tak „samizdatový“ Ježek Kamzíček (letos Král Šumař), jenž vytrvale vrací téma, že existuje jediné divadlo dobré (nebo obráceně: špatné) a že není rozdíl mezi amatérským a profesionálním divadlem. A hledá - či snaží se hledat ve všech představeních právě tyto hodnoty. A když je nenajde, tak je krajně nespokojen a stíhá svou nemilostí nás, kdo se pohybujeme v „oficiálních“ strukturách a kdo neseme svou spoluodpovědnost za to, že těch hodnot bylo na 64. Jiráskově Hronově málo.

To jest: kdo jsme jako porotci jiných amatérských přehlídek a festivalů takříkajíc specializovaných doporučili (vybrali) na hronovskou žatvu ty nebo ony inscenace. Letos jsem v tom měl vydatně prsty, měl bych se jít zřejmě kát na poušť. Konec konců - Petr Lébl v Králi Šumaři po selhání českobudějovického Revizora napsal velice jasně a důrazně, že porotci v tomto případě selhali. Bylo to vskutku pravzvláštní, když jsem o některých inscenacích - konkrétně: ořečovský Umrlec a trestanec, už zmíněný budějovický Revizor i děčínský Lumpaci - vagabundus - mohl jen konstatovat, že jsem je viděl v jiné podobě, že měly sice chyby, ale že zároveň čímsi působily, byly zajímavými, přinejmenším nabízely v lecčem osobitá řešení a osobité pohledy. Nic z toho se na Hronově nekonalo, v případě budějovického Revizora to bylo zvlášť patrné. To, co jsem na Třebíči mohl chápat jako „odvážný pokus objevit tento text odjinud - byť pokus nedokončený... nedostatečně budovaný v celé struktuře

*C. Goldoni: Poprask na laguně, soubor Teatronovo Chioggia. Italský temperament se nezapře!
Foto: P. Štoll*

◀ *Pohádka O soukání (I. Konývková), DS HOP - HOP, ZUŠ Ostrov, přesvědčila stoprocentně každého o kvalitách souboru i jeho vedení. Foto: P. Štoll*

inscenace“ (viz. mé hodnocení Divadelní Třebíče 1994, AS č. 4 z letošního roku) se nyní jevilo jako schválnost a neumělost; jako drzost, jež si troufla na tak veliký a geniální text evropského dramatu. Ostatně - když už jsem se zmínil o Divadelní Třebíči 1994 a o mém hodnocení této přehlídky (jakož i o jejím porotování), pak asi nejlépe z té pětičty dopadla Ionescova Lekce pražského Minaretu. Ale žádné velké nadšení nevzbudila, neboť - nanejvýše pro mladé - to bylo sdělení poměrně nezajímavé - nevzrušující.

Na druhé straně živou diskusi - hlavně o problému, jímž se zabývá o vztahu rodičů k dětem - vzbudili rakovníčtí se svým Čtvrtým příkázáním. (Pro pořádek konstatuji, že nešli svým představením stejně jako Lekce pod úroveň, pro niž jsme je z Třebíče doporu-

*Revizor, DS 111 České Budějovice; pokus o realizaci velkého uměleckého textu v Hronově příliš nevyšel.
Foto: P. Štoll*

▲ Carravana alebo Noc dlhých ry-
pákov, DS DISK Trnava.
Foto P. Štoll

Nereida alebo Srdce hlasu, REM
Bánovce nad Bebravou (autorsky
zpracovala Z. Varhaníková a kolek-
tív). Foto: P. Štoll

čili; dokázali, že je to insce-
nace pevně režírovaná a he-
recky zvládnutá). Jenže měli
smůlu: jejich herecko-režijní
řešení jde v duchu dramatic-
kého druhu divadla nad text
zcela jiného řádu a v té chvíli
je text zrazuje, nedovolí zacelit
jistou agitačnost a schématic-
nost tak, abychom je v jejich
didaktické podobě necítili jako
slabinu, nedostatek. A disku-
se, reflexe se sem stále vrace-
la. Snažila se jedině předsta-
vení, které vyvolalo opravdu
potřebu hovořit - řeknu to tak,
aby bylo jasno - o obsahu
(o životní problematice), posu-
nout především a hlavně do
roviny, jež na místě prvním
reflektuje divadelní (a možná
bych mohl pro přesnost říci
i estetickou a uměleckou)
kvalitu.

Jsme u jádra pudla. Zajisté,
bylo by nesmyslem a nehoráz-
ností dopátrávat se smyslu
sdělení bez toho, že bychom
nevzali na vědomí a nerefle-
ktovali to, jak se ten smysl
rodí. Jenže: my jsme jaksi
pozapomněli (či odsunuli do
pozadí), že divadelnost,
divadelní specifická, divadel-
ní kvalita se rodí především
a na prvním místě jako zpráva,
jež je vysílána v divadelním
jazyku. Před listopadem jsme
o tomhle nemuseli mluvit.
Nemuseli jsme si to připomí-
nat. Neboť většina inscenací
vysílala zprávu o tom, jak
neutěšený je stav společnosti,
v níž žijeme. Pro tuto zprávu si
budovala svou strukturu,
dobývala se smyslu na
důmyslně budovaném půdory-
su. Ale současné amatérské
divadlo si teprve hledá, o čem
bude vysílat své zprávy. (Není
to samozřejmě jenom jeho
problém, je v tom i profesio-
nální divadlo, ale to už je
kontext, do něhož se nechci
pouštět). Mohu to říci také
jinak: Není-li o čem podávat
zprávu, nebo jsou-li rozsah,
závažnost zprávy titěrné,
malé, pak se zřejmě velmi
těžko rodí divadelní jazyk,
způsob uspořádání výrazových
prostředků, jenž by dokázal ve
všech směrech uspokojivě
naplnit funkce, které vyplývají

z divadelnosti: vytvořit kód, nabídnout vztah k realitě a konec konců - to na místě prvním - pragmatickou hodnotu tohoto jazyka, jež by něco znamenala pro diváky a byla pro ně k použití.

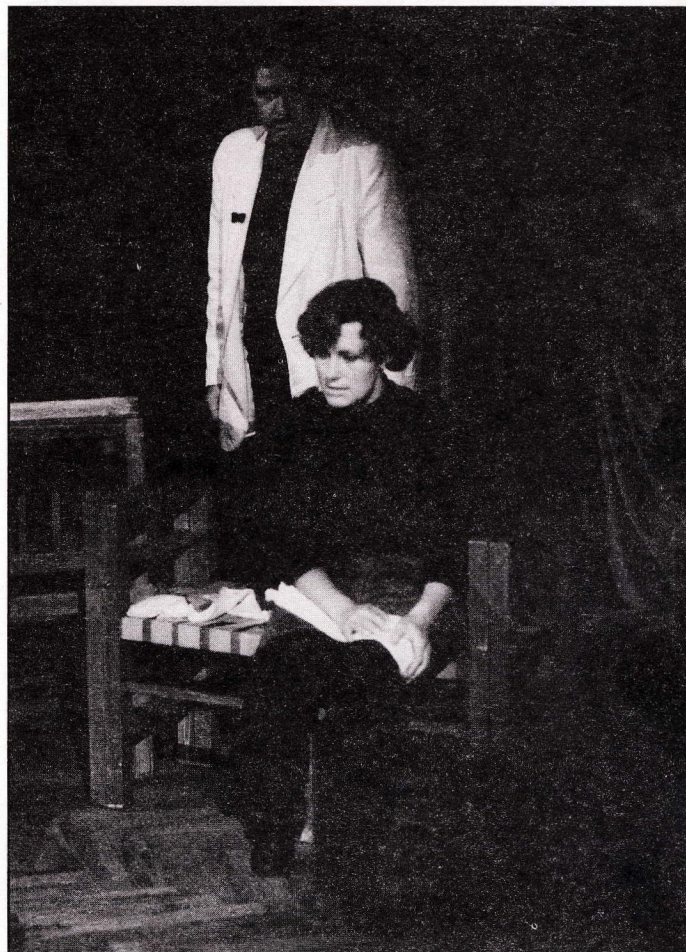
Mohu na toto téma rozvíjet z letošního Hronova několik příkladů, několik pohledů z různých stran. Začnu tvarem, jazykem slovenských představení. Zvláště Nereidou loutkářského souboru z Bánovců nad Bebravou. Složitý a náročný aparát se sice snažil sdělit cosi velice hlubokomyslného, skoro filozofického, ale málokdo zjistil, co vlastně. Výsledek diváckého vjemu byl skoro totožný: schválnost, monumentalita, která byla nadměrná, nepochopitelnost dění na jevišti. Ani české divadlo nebylo na hronovské žatvě ušetřeno podobných výbojů. DS Lužnice z Bechyně se pokusil ve svém Ostrovu Dvid zdolat kombinací několika výrazových prostředků jakousi složitou pravdu o životě - leč nakonec se ukázalo, že tato pravda má hodnotu velice jednoduchou, až agitační, takže všechna ta komplikovanost struktury vyšla nazmar. Divoké labutě Mladé scény z Ústí nad Labem ledacos z téhož směřování naznačovaly. Vyrázily na prajednoduchou pohádku, v níž Václav Čtvrtek pro loutkové divadlo zpracoval Andersena velkolepým aparátem černého divadla. Nedostatečnosti textu tyto postupy zrazovaly; doslova jim podrážděly nohy osvětluje nadmíru jejich slabost. Zvláštním případem v tomto kontextu je potom Carravana - Noc dlhých rypákov trnavského Disku. Za tím velice těžko dekodovatelným kódem sice jakoby tušíme skrytou závažnou zprávu... Jenže právě jen tušíme, že snad...

Anebo se k ní nedostaneme vůbec. Je to prostě nejenom příliš velké rozbíjení všech divadelních konvencí, ale navíc také zpráva tak subjektivní, že porozumění je přetěžké, někdy až nemožné.

Naproti tomu představení,

kteřá takřikajíc tematizovala, to jest podávala zprávu především o stavu těch, kteří představení vytvořili, vyšla na tom na 64. Hronově době. Šlo o představení zastupující dětské a loutkové divadlo: O soukání DS HOP z Ostrova nad Ohří. Napadlo hodně sněhu DS ZUŠ na Střezině a Divadélka Jesličky z Hradce Králové a dvě inscenace Střípek z Plzně - Kérkonošská pohádka a Klobásová komedie aneb Hamty? Hamty? Hamty! Přitom právě obě inscenace plzeňských loutkářů přímo školsky demonstrovují téma, o němž je stále řeč. Kérkonošská pohádka byla svým tvarem, zvolenými výrazovými prostředky dokonale schopná sdělit vnitřní tvůrčí rozpoložení souboru, jeho vztah ke zvolené látce i způsobu, jak ji na jevišti realizuje a divadlem sděluje. Zatímco inscenace druhá zvolila vůči ději nepřiměřené prostředky - maňásky - a v té chvíli se z této polohy zpráva začala vytrácet. Ne nadarmo mnozí - nanejvýše mladí - v diskusích volali po tom, aby herečka, jež provází dění loutek jako jakýsi inspirátor a spiritus movens byla blíže loutkám, navázala s nimi kontakt, aby tak bylo jasné, jak a proč se na jejich počínání dívá; vyjádřila tak znovu čitelně onen postoj, jež jsme zaznamenali předtím v představení prvním.

Z tohoto aspektu má pravdu Luděk Richter ve svém článku Druhy, žánry, včera, dnes... (AS č. 2, r. 1994), když konstatuje, že „mlýny doby nejlépe prošly soubory loutkářské a dětské.“ Zdá se, že některé z nich si na jedné straně už dostatečně osvojily jisté dovednosti, na straně druhé pak neměly tak přijaly za své ty postupy, kde „mohou jednat celistvostí své lidské osobnosti v její psychické i fyzické stránce...“, jak opět píše Richter ve zmíněném článku. Což je jistě v mnohém pravda, až na to, že to píše o netradiční - nebo také alternativní či autorské větvi českého amatérského divadla. A ta na 64.

M. Ramlóse: Čtvrté přikázání - DS Tyl Rakovník. Tento svěbytný jevištní tvar vzbudil řadu polemik. Rozhodně však stálo zato jej vidět. Foto: P. Štol

Jiráskově Hronovu zapůsobila velice matně, v některých případech dokonce zcela začátečnický. Nebudu jednotlivé případy probírat. Zajímá mne na nich to společné, co rovněž Richter ve svém článku vyslovuje v pozitivním smyslu - neboť připomíná velikost tohoto druhu divadelního jazyka v minulosti, kdy: „... svými formálními postupy otvírala pole pro ventilování nových stránek lidského bytí a životní skutečnosti.“ Přesně tohle se v tomto druhu amatérského divadla letos nekonalo - přes způsob, jak se formovala, realizovala divadelnost zprávy - se neobjevoval žádný podstatnější, hlubší, jiný nový smysl poukazující nějak ke skutečnosti.

Tím jsem u - domnívám se - nejpodstatnější otázky, jež se dotýká našeho tématu, je jeho gruntem: Co a jak může dnes amatérské divadlo na jevišti zobrazit, co může sdělit? Nemusím zajisté znovu připomínat, že tato otázka se týká v přítomnosti divadla vůbec. Ale v tomto okamžiku a na bázi našeho tématu se držím především amatérismu; podmínek, v nichž pracuje, a vazeb, které umožňují jeho funkci a působení. Tyto podmínky a vazby se prudce proměnily. Pominu teď všechno ostatní a soustředím se jen konkrétně na Hronov 1994. Už jsem napsal o představeních loutkového a dětského divadla, že způsob, jenž dovoľoval nahlédnout

Klobásová komedie aneb Hamty? Hamty? Hamty! LDS Střípek Plzeň (režie I. Faitlová). Foto: P. Štoll

do pocitů a postojů těch, kdo představení provozují (referenční aspekt) odpovídal tomu, jak byla zpráva divadelně uspořádána. To jest jaký jazyk možný jen na divadle zvolila. K těmto představením bych připočítal z hronovských ještě dvě: Eleny Štěpánovou (Nejhodnější medvídci a Divadelní jesličky Hradec Králové) a Lidové balady - Svatby (Studio Dům Brno). Jsou si zajisté na hony v použitých výrazových prostředcích vzdáleny, ale přece jen mají jedno společné: hru pojmají jako jazyk a sociální prostředí nikoliv jako něco, co je ostře odlišeno od práce a co je používáno ve smyslu instrumentálním. Tak se snaží stvořit svůj „mytopoetický“ svět. Možná je to cosi jako „retrogradní budoucnost“ divadla. Svatby tu retrogradnost směřující pohybem vzad dopředu nastolují naprosto zřetelně. Opírají se o tradice lidového umění i tradice, jež už v našem divadle tuto podobu české kultury a divadla využily a dokázaly jejich nosnost.

Trochu mě zaráží, že bala-dičnost, která má v sobě tolik dramatickosti tu nebyla rozvíjena i tímto směrem, že důraz spočinul především na složce vizuální. Ale na druhé straně: dnes nastupuje přinejmenším rovnováha verbálního a nonverbálního sdělování, takže se i takto uskutečňují modality komunikace, jež je asi v mnohém blízká, ba přímo vlastní jistě podstatné části současné populace.

U Eleny Štěpánové ta „retrogradnost“ na první pohled není tak patrná; naopak. Ale typ „herního modelu“, jež vytváří a jímž předvádí pozoruhodné vzorce chování jako cosi „neskutečného“, pouze potencionálního a možného, nakonec směřuje ke hře jako fundamentálnímu modelu světa.

Hra přestává být zpodobováním reálných dějů vážného světa, nereprodukuje je v médiu specifického zdání, ale stává se zvláštní formou lidského vztahu ke světu. Tahle podoba, rovina, poloha hry byla zřejmě vlastní té

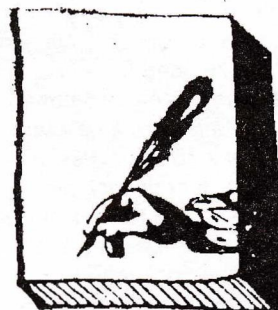
době, již v dějinách nazýváme časem mýtu. Jistě - vnímat, reflektovat tuto „retrogradnost“, tento návrat k budoucímu, není jednoduché. Také určitá skupina diváků na Hronově Eleny Štěpánovou nepřijala vůbec. A i ti, kdo ji ocenili, měli potíže s tím, odkud a jak pojmenovat její vlastnosti a kvality. V Králi Šumaři např. ji nazvali sociálním thrillerem a měli tím patrně na mysli to, že se zabíjením se tu zachází stejně jako s jinými jevy; prostě se nebere příliš na vědomí, je to jakoby banalita, nad níž se mávne rukou. Takto chápaná a prováděná hra má ovšem význačný vztah k smrti, neboť smrt je „standardem nezměrného, totiž standardem nejvyšší hry, která člověka přivádí na zem a zde ho ustanovuje.“

Což jsou jen letmé poznámky, jimiž chci naznačit, že Elena Štěpánová byla jedním z mála počínů 64. Jiráskova Hronova, jenž přestupoval do té sféry, kterou na základě našeho Schématu od žatvy amatérského divadla očekáváme. Když k tomu připočteme svatby plus ona loutková a dětská představení, která se ještě do této kategorie vejdou, tak toho věru příliš není. Samozřejmě - ještě nějaké představení by se dalo připočítat, ale ani tak by to moc nevydalo, možná bychom s takovou žatvou byli za jeden víkend hotovi. Jak jistě laskavý čtenář pochopil, nehodlám počítat vynikající, dobré a špatné inscenace a navrhovat, jak zařídit budoucí 65. - případně další Hronov. Chci upozornit na jedno jediné, že ten letošní dal nadmíru zřetelně najevo, že budeme-li postupovat podle dosavadního Schématu, budou z toho potíže. Neboť i když se příští rok může urodit více představení této kategorie, již bychom na Hronově chtěli vidět a již jako „žatevní“ očekáváme, pak to nikdy nebude v nejbližších letech úroda taková, aby dokázala zaplnit maximum repertoáru. Osobně například

nevím, kdy bude slavně vzkříšen onen druh divadla, jenž přichází ze Šrámkova Písku. Možná se načekáme hodně, hodně dlouho. Tak, jak toto divadlo - i jeho diváky - sleduji, tak se spíše usutečňuje jako zvláštní druh komunikační pospolitosti, kde divadlo je prostředek bezprostředního kontaktu. Tedy médiem, článkem zprostředkujícím zprávu předanou lidmi lidem přímo bez „zbytečných“ dalších divadelních komponentů. I tohle je pro mne jedno vysvětlení, proč tento druh produkce vypadal na jevišti tak, jak vypadal. Mladí diváci na své vrstevníky na jevišti reagovali v tomto duchu. V hronovských kontextech sice uznali, že tu zrovna není bůhvíjaké divadlo, ale hned často dodávali, že tomu rozumí, že se tím baví, že je jim to příjemné, že je to zajímavá atd. atd.

Aby bylo jasno, vůbec se tomuto trendu nebráním. Vždyť to by bylo proti všemu, o čem jsem psal tuhle úvahu. Chci tím říci, že pro mně třeba žatva je to, co říká název, co jsme zasili, to sklízíme. Tedy i s tímto komunikačním společenstvím, jež je tak divadelně slabé. Ale samozřejmě i s těmi pokusy o inscenační tradiční divadlo, které se mijejí cílem. Neboť takový je zatím stav českého amatérského divadla. Podle Schématu by měla ovšem být jeho žatva něco jiného. Je to ovšem vůbec možné? A bude to někdy možné?

Jan Císař

Klub (nejen) mladých divadelníků

Letošní klub (nejen) mladých divadelníků při 64. Jiráskově Hronově vypukl již den před oficiálním zahájením, tedy 4. srpna 1994 ve večerních hodinách. Již od brzkého odpoledne se začali sjíždět jeho účastníci, a to opět jako loni, do Hronova - Zbečniku. Tam ředitel místní základní školy uskutečnil velmi odvážný čin. Otevřel letos celou školu pro ubytování a práci bezmála 160 seminaristů a jejich lektorů. A nejen to. Zajistili ve školní jídelně pro celý Klub snídani a obědy. Paní kuchařky se překonaly, protože mezi 160 strážníky se hlásilo o svá práva 30 vegetariánů a svoji specifickou stravu také po celých deset dní dostávali.

Letošní zájem o práci v seminářích předčil veškerá očekávání. Přihlásilo se téměř 200 lidí a 150 jich skutečně přijelo. Do neskutečných veder, ubytování v tělocvičně (i když letos bylo vidět i více stanů na školním hřišti), divadelního maratonu (denně jsme po práci v seminářích, která končila kolem 13.⁰⁰ hod., viděli minimálně tři divadelní představení a před nimi mohli navštívit tzv. velký diskusní seminář), zkrátka do náročného hronovského dění.

Oproti loňskému roku byla nabídka seminářů rozšířena o mnohé odbornosti. První seminář vedl **Josef Brůček**, loutkář a vedoucí loutkářského souboru Tatramani. Účastníci se zde zabývali předmětem jako výrazovým prostředkem vypovídajícím o sobě, o člověku, o vztazích a o situaci. Jejich pracovní třída ukrývala obrovské množství papírů, barev, běžných i bizarních předmětů a ke konci týdne již nebylo téměř možné přes různé skulptury ani projít dveřmi. Brůčkův seminář byl také jedním z těch, které si v závěru Hronova připravily ukázky své práce při společném sobotním odpoledni.

Daniela Fischerová, dramatička, psychologka a pedagožka DAMU Praha, předná-

Zbečník? ZBEČNÍK !!

šela a prakticky dokladovala poznatky z neverbální komunikace.

V praxi to znamenalo, že seminaristé si vyzkoušeli a osvojili dovednosti, které prospějí nejen divadelníkům, ale každému člověku v praktickém životě. To znamená umět si všimnout a vcítit se do druhého člověka, porozumět řeči jeho i svého těla, to je mimiky, postojů a vědomých i nevědomých gest. I seminaristé **Daniely Fischerové** připravili na závěr velmi vtipnou ukázkou o ošidnosti, nebezpečnosti a humoru stejných gest v různých koutech světa.

Dětskou dramatickou výchovou se měl ve svém semináři zabývat pedagog a vedoucí dětského souboru Hudradlo **Mirek Slavík**. Ten se však na poslední chvíli omluvil a úkol nejtěžší, nahradit chybějícího lektora téměř bez přípravy, na sebe vzal

vedoucí ateliéru tvořivé pedagogiky na Soukromé škole specializační v Praze - pracoviště v Českých Budějovicích - **Jiří Pokorný**. Obsah svého semináře zaměřil na dramatickou hru a improvizaci a svými originálními a netradičními způsoby výuky vytvořil pro své „děti“ prostředí milující se rodiny.

A to nepřeháním, cituji: „Milý tatínku, jsme moc rádi, že jsme Tě adoptovali... PS: Všichni Ti rádi přijedeme do Vodňan povískat vous. Dcery a synové.“ (Zpravodaj JH č.8).

Herectví, zvláště fenomén, kterému se říká osobnostní herectví, praktická cvičení vedoucí ke kultivaci osobnosti herce - to byl podtitul semináře režiséra a uměleckého šéfa divadla ABC **Milana Schejbala**.

*Pohled do dílny Milana Schejbala.
Foto: P. Štoll*

V tomto semináři se sešlo třicet frekventantů. Jak pracovat deset dní s tolika lidmi? I přes tento obrovský počet se M. Schejbalovi podařilo s humorem jemu vlastním, s využitím mnoha her, cvičení a etud zasít semínka a předat mnoho praktických, ale i teoretických zkušeností ze své dnes již bohaté praxe. A zbyl čas i na výlet do Adršpachu. Na závěrečný den si dvě skupiny připravily ukázky ze Shakespeara *Romea a Julie* a *Voltaireova Candida* ve vlastním výkladu a režii.

Dalším seminářem, kde se také zabývali hereckou profesí, avšak úzce specializovanou na komedii dell' arte byl seminář **Dica Wheelera**, uměleckého ředitele Oddfellowa Playhouse v USA, který je specialistou na tělesnou komiku a klauniádu a odborníkem na dětské divadlo. Dic Wheeler je zajímavou osobností a připravil pro své frekventanty týden nabitý k prasknutí. Teoretické a praktické seznámení se s jednotlivými postavami komedie dell' arte znamená především překonání ostychu a zapojení do akce každý kousek těla. Jak se jim vše podařilo, jsme mohli obdi-

vovat v závěrečném dni, kdy se nám před očima rozvíjela plejáda akčních situací postavěk tohoto specifického divadelního žánru.

Kurz praktické režie je poněkud zavádějící název semináře, který má však již svou tradici. Jeho počátky sahají totiž do každoročně se opakující přehlídky Krakonošův divadelní podzim ve Vysokém nad Jizerou.

Zde vznikla loni myšlenka dát tomuto kurzu dlouhodobější a systematický rámec. Na Hronově se jednalo o druhé soustředění skupiny, ke které přibýlo jen málo nových adeptů a stejně jako ve Vysokém se frekventantům věnovaly lektorky nanejvýš povolané. **Jarmila Drobná-Černíková a Kateřina Fixová.** Jarmila Drobná s obdivuhodným entuziasmem předávala osvědčené receptury ze své praktické dramaturgické kuchařky a po zkušenostech s dramaturgickým rozbořením z Vysokého všichni účastníci kurzu zde na Hronově „...zběsile škrtili, eliminovali postavy, vymýšleli oslí i sloní můstky, přepisovali, přepisovali, upravovali a také dramatičovali - a to prosím všechno pouze prakticky.“

(Citace ze Zpravodaje JH č.9.) Otázky pramenící z názvu semináře (když praktická, která je ta nepraktická?) byly bezesbýtku zodpovězeny a další divadelní obory, které na seminariu v příštích setkání čekají, přesvědčili i ty okolní zatvrzelé pochybovače o praktičnosti tohoto semináře.

Posledním seminářem, který v rámci Klubu (nejen) mladých divadelníků pracoval ve zbečnické škole, byl vlastně neoficiální seminář **Romana Musila**, který je pedagogem Střední pedagogické školy v Berouně. Se svými studenty, resp. studentkami, navštěvuje mnoho divadelních představení a divadelních přehlídek po celých Čechách. Dr. Milan Strotzer vyhověl již druhým rokem Romanovu přání přijet se svojí „třídou“ do Klubu, a výuku, na kterou má v průběhu roku čas pouze při vyučovacích hodinách,

soustředit intenzivně do deseti dnů. „Hledáme pedagogicko-psychologická hlediska pro schopnost vnímat druhého člověka, ale i to, jak si uvědomit sama sebe, jak si stanovit cíle a najít prostředky k jejich dosažení. Nechci, aby z mých studentek byly herečky, i když i to je možné, ale aby se naučily vnímat divadlo, aby se staly schopnými „režiséry a dramaturgy“ svých budoucích vyučovacích hodin.“ (Citace ze Zpravodaje JH č.8.)

Na závěr krátce o semináři, který byl i nebyl seminářem v rámci Klubu (nejen) mladých divadelníků. Původně vznikl pro zájemce, kteří, v důsledku velkého počtu, nemohli být zařazeni do klubových seminářů. Posléze byl doplněn z řad návštěvníků Hronova a vznikl tak svébytný tzv. malý diskusní seminář vedený dramaturgem hradeckého Draku **Vladimírem Zajícem**. Sešli se tu mladí z různých souborů, z nichž mnozí nepatří mezi ostřílené přehlídkové diskutéry a se zákonitostí divadla se teprve seznamují. Na základě shlédnutých představení se pod skvělým pedagogickým vedením učili, v tom nejlepším slova smyslu, formulovat své dojmy a názory, až posléze přejít k odkrývání struktury inscenace.

Nemohu se ubránit jednomu zásadnímu dojmu, že jsem pro svoji pracovní zaneprázdněnost neměla možnost navštěvovat jednotlivé semináře. Na 64. Jiráskově Hronově v Klubu (nejen) mladých divadelníků se sešla skupina lektorů s mimořádnými pedagogickými schopnostmi, které jsou tak nezbytné k předávání teoretických i praktických vědomostí a zkušeností, o kterých u těchto lidí vůbec nelze pochybovat. Myslím, že za všechny frekventanty Klubu mohu vyjádřit dík všem organizátorům, kteří měli zajištění lektorů na starosti.

Děkujeme a těšíme se na 65. Jiráskův Hronov.

Jana Pazderníková
tajemnice Klubu
(nejen) mladých divadelníků

MÍSTO:

Jiráskův Hronov '94

OBJEKT:

Seminář B: Práce s materiálem a s předmětem aneb: Materiál a předmět jako výrazový prostředek, vypovídající o sobě, o člověku, o vztazích, o situaci

ÚKOL:

Ukázat seminaristům jeden z mnoha možných přístupů k tématu a jeho zpracování.

VÝSLEDEK:

1. ÚLEK (Voni vopokopirovali snad všechny tatrmanský představení!)
2. ZJIŠTĚNÍ A UJIŠTĚNÍ SE (95% seminaristů představení nevidělo.)
3. ÚLEVA (Nekopirovali, podané informace a materiál tvořivě zužitkovali a svou fantazi umocnili.)
4. KONSTATOVÁNÍ (Nyní již ví, že lze i takto.)
5. ZÁVĚR (Úkol byl splněn.)

BLEBLEBLEBLEBLE

Již z počátku jsme měli štěstí. První den práce se nám vypadnutím jednoho představení z našeho programu, prodloužil téměř na deset hodin. Nic lepšího nikomu nepřejí. Velice nenásilně jsme se při práci s papírem a kamelem poznali a zvykli si na sebe. Práce s barvou nám šla pak druhý den tak, jako bychom se již odedávna znali.

Další dny následovaly etudy s židlemi, které jsme používali jako takové k sezení, ale i k zatloukání hřebíčků, nebo k honění mola, který (jsa fiktivní) fiktivně létal po učebně, nebo jako motokáry, sekery, kosa, pytle, ale i jako i společníka, ke kterému jsme zaujímali vztahy... židli jsme používali i jako scénografického prvku, když jsme jejich rozestavením zaznamenávali již proběhlé děje a odeznělé akce... atd. atd.

Před seminaristy bylo vysypáno množství předmětů. Jejich zapamatování (Klímová hra), jejich přesný, téměř technický popis, vyprávění jejich příběhů, vzájemné se představování s jejich pomocí, vytvoření etudy, ve které hrají hlavní role typické znaky a vlastnosti použitých předmětů.

tů. To byla další část práce. A i když jsme v ní spíše směřovali k loutce, nezapomněli jsme si vyzkoušet co nejvíce variací a možností herecké akce s jednotlivým předmětem. Například položení hrnečku. Každý z nás nějakým způsobem položil hrneček a ostatní hádali, koho v této chvíli právě představujeme, jakou má představovaná postava právě náladu, odkud jde a kam směřuje. Podobná cvičení nás ostatně provázela téměř po celou dobu více než týdenního semináře.

Po celou dobu semináře nás však provázela i přehrále činností, z nichž mnohé zdánlivě s daným tématem vůbec nesouvisely. Například několik her a cvičení vyjmutých z lekcí výchovy dětí prostředky dramatické hry, nebo čmáraní pocitů, které nám občas pomohlo pojmenovat zdánlivě nepojmenovatelné.

Pokusím se blíže vysvětlit: uvolní-li se člověk s tužkou v ruce a s papírem pod tužkou, může lehce po papíru čmárat zdánlivě nesmyslné čmáranice. Z nich pak, stále ve své náladě a uvolněn může vytahovat tvary, které se mu

v této chvíli právě zdají nejvhodnější. Tak lze v různých náladách naprosto odlišně počmárat několik papírů. Přijde-li pak k těmto počmáraným papírům jiný člověk (nebo jiní lidé) a zadívá-li se na ně jako na jakési výtvarné kompozice, může čmáranicím dávat názvy jako abstraktním obrazům na výstavě. Později se může zamýšlet nad náladou a někdy i podstatou člověka, který papíry počmáral.

Tímto způsobem se lze vymyslet do jakékoliv situace kohokoliv a pokusit se o její pojmenování.

Přesný popis veškeré naší činnosti a práce by možná zaplnil celé číslo Amatérské scény. Aby k tomu nedošlo, mnoho přeskochím a pokusím se alespoň o částečný popis naší práce poslední:

Seminaristé dostali celkem 29 textů poezie a krátkých povídek vybraných z různých zdrojů (polské balady Paní pána zabila, sbírka experimentální poezie Vrh kostek. Světová literatura, Literární noviny...) od různých autorů (D. Charms, I. Wernisch, V. Holan, J. Hiršal, J. Kolář, Ch. Morgenstern, V. Efenberger...). Již ověřenými postupy se seminaristé pokusily textu porozumět a představit si jeho barvu, tvar, materiál... Následoval pokus text pomocí dostupných prostředků zdramatizovat.

Pokus o popis výsledků alespoň čtyř předvedených pokusů noční předváděčky

Dvě lahve **Christian Morgenstern** **(Šibeniční písně)**

Na lavici dvě láhve jsou,
stojí tu tlustá s hubenou.
Tak rády by se chtěly vzít,
kdo však jim může poradit?

Dvojitě oko v azur hloubí
propast v své touze beze-
dné

Shůry však nikdo
neshlédne
a ty dvě nezasnoubí.

Na okraji lesa na ohrom-
ném buku visí objekt z drátů.
V objektu jsou (jako v kleci)
umístěny rozbité, neúplné,
a pouze díky drátěné síti
kolem opletené pohromadě
držící, dvě láhve. Pod lahvemi
jsou ve změti drátů kusy skla.
Pod sklem visí dvě jiné, tento-
krát zdravé lahve. A pod tím
vším oheň. Po jisté chvíli, kdy
jsou spodní láhve již dostateč-
ně prohřáté, zazní text.
Při posledním slově textu pří-
chází z temné hůry přívál vo-
dy, který hasí oheň a napras-
kává láhve visící těsně nad
bývalým ohništěm.

Měsíc svítí **Tadeusz Rozewicz** **(Paní pána zabila** **- polské balady)**

Měsíc svítí
prázdna ulice
měsíc svítí
člověk utíká
Měsíc svítí

člověk upadl
člověk zhasl
měsíc svítí

Měsíc svítí
prázdna ulice
tvář mrtvého
kalužina vody

Na zemi leží papír.
Nad ním na dlouhých
provazech visí plastické
láhve, zpola naplněné různými
barvami a baterka. Před pro-
dukci jsou dna lahví provrtána,
baterka se rozsvítí a vše se
rozhoupe. Do této akce, za do-
vodu kytary zní razantně,
poněkud upravený text balady.

Na závěr je z papíru, který
dosud ležel na zemi, vytvořena
jakási postava.

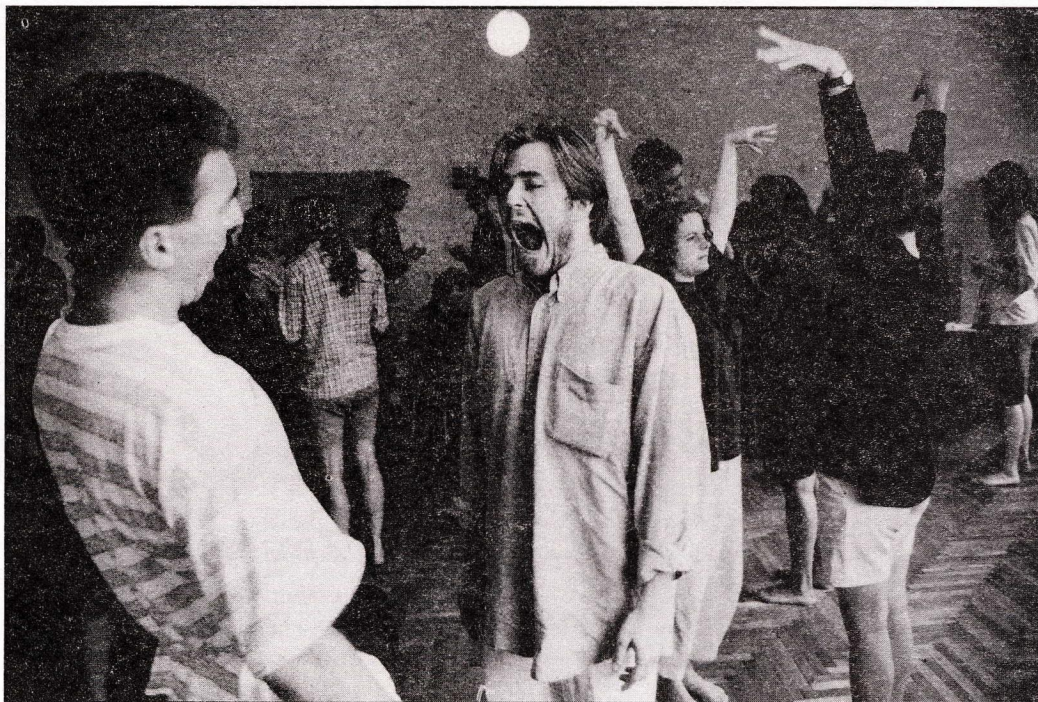
Denní předváděčka **Začátek nádherného** **letního dne** **D. Charms** **(Dobytku smíchu** **netřeba)**

Sotva kohout zakokrhá,
Timofej se vyhoupl z okénka
na střechu a vyděsil všechny,

kdo šli právě kolem. Rolník
Chariton se zastaví, zdvihl
kámen a hodil ho po Timofe-
jovi. Timofej zmizel. „Ten je
namazaný,“ zařvalo lidské
stádo a někdo, snad Zubov, se
ze všech sil rozběhl hlavou
proti zdi. „Ach,“ vyjekla žen-
ská s opuchlou tváří. Komarov
ji poplácal po tváři a baba s je-
kotem zalezla pod vrata.

Šel okolo Fetěljušin a po-
škleboval se. Přišel k němu
Komarov a povídá: „Tumáš,
ty špekoune!“ a vrazil
Fetěljušinovi jednu do břicha.
Fetěljušin se opřel o zed' a
začal se dávit. Shora z okna
plival Romaškin a snažil se do
Fetěljušina strefit. Nedaleko
odtud nosatá ženská řezala
neckama své dítě. Mladá
vypasená mamina hoblovala
obličejem hezounké holčičky
cihlovou zed'.

Nějaký pejsek si zlomil
tlapku a válel se po chodníku.
Malé klouče se krmilo
z plivátka jakýmsi svinstvím.
Ke koloniálu se táhla dlouhá
fronta na cukr. Ženské se
hlasitě hádaly a šťouchaly do

Opět v dílně M. Schejbala, tentokrát je na programu "zrcadlení".
P. Štoll byl u toho, fotil a jásal.

sebe košíky. Rolník Chariton se zpil denaturákem, postavil se před ženské s rozepnutými kalhotami a vedl sprosté řeči.

Tak takhle začal nádherný letní den.

Na scéně visí papír. Vpravo, jakoby rozestavení v malém trojúhelníku, stojí tři aktéři. Jeden z nich čte větu z textu, druhý barevnou skvrnou (nebo že by to byla čmouha?) na papíře ilustruje čtené. Malíř (skvrnař, či čmouhař?) se vrací do trojúhelníku, který se vzápětí nato orlojovým způsobem (za tikotu nohou) posouvá. Jiný čte, jiný maluje, jiný odpočívá. A tak dál a dál. Rytmus se postupně zrychluje. Před poslední větou je počmáraný a pocákaný papír podpálen. Za ním se objevuje jakoby dětskou rukou namalované smějící se sluníčko.

Text: Tak takhle začal nádherný letní den.

Utonulé Maria Pavlikowska Jasnorzewska (Paní pána zabila)

Červenavou nocí po Seině plave kočka, promáčená bílá
A pod dalším mostem
v rudé tmě
dívka se k ní náhle připojila.

Lampy přístavu je pošplích-
nou
mrzutě je vlny opřádají
a ty dvě, co spolu plují
tmou,
baví se, byť vůbec nedýcha-
jí.

Z dílny *Daniely Fischerové*. ▶
Uprostřed autor článku R. Marušák.
Foto: P. Štoll

Děti mě do vody hodily.
A tebe? - Mne taky. Věz
to...
Třebaže zdánlivě bez síly,
i mě do vln svrhlo děcko.

Ted' ve mně pluje jak na
lodi
dál od břehů do mlhy sle-
pé...
Nespatří už svět -
„Nevadí...“
„Člověk z něj nebude...“ -
„Tím lépe...“
zní upravený (zkrácený?,
doplněný?) text.

Červeně batikovaná dlouhá
gázovina se vlní mezi dvěma
děvčaty. Pod nimi velký bílý
papír. Utonulou, později
utonulé, představuje nafouknu-
tý, nafialovělý dětský balonek
přivázaný uprostřed dlouhého
provázku. Zpočátku to vypadá,
že jde o pouhopouhou ilustraci
řeky (vlní se fáčovina) a uto-
nulých (mezi fáčovinou povlá-
vajících balonek). Částečně
snížená pozornost diváka je
však náhle aktivována prask-
nutím a tím i zmizením
balonku, po kterém na papíře
zůstává rozlitá hustá žlutá
barva. Za žvatlání a dětského
chichotání přikapává do
žloutkovité hmoty jedna
z akterek červenou kapičku
života. (Nebo smrti?)

Na závěr se musím přiznat,
že od původního plánu, vytvo-
řit pro dramatizaci textů kine-
tický objekt, jsme byli poněkud
titěrnými technickými
možnostmi ve většině případů
odsunuti.

Kam? No to rozhodně ne!

Josef Brůček

PS č. 1: JO! A taky sme
chodili na divadla a povídali
sme si vo nich.

PS č. 2: Ted' už máte,
co jste chtěli.

Ze semináře *Daniely Fischerové*

Mluvíme. Slova plynou hlad-
ce, někdy vybuchnou v neza-
držitelném gejzíru s marným
úsilím udržet neudržitelné, stáh-
nou nestažitelné. A přitom...
Kolik toho víme o slovech, je-
jich významech, flexi, přízvuku
a morfologii. A přitom... Kolik
pozornosti jim věnujeme a jak
se trápíme nebo těšíme napsa-
ným či vyřčeným. A přitom...

A přitom: kolik nám poví ru-
ce, co vyčteme z očí, z posto-
je, úsměvu, dýchání... 90 %
informací, jež vysíláme a přijí-
máme, jsou informace ne-
verbální. Proto je dnes o tuto
oblast mezilidské komunikace
takový zájem, proto jsme se
i my přihlásili do kurzu never-
bální komunikace vedeného
Danielou Fischerovou. Náš
zájem byl umocněn i naší
profesí učitelů.

Letošní hrnovský seminář
nebyl první, který Daniela ve-
dla. Od první chvíle bylo jas-
né, že přesně ví, kudy se bu-
deme ubírat, kam dospějeme,
co poznáme, co si vyzkou-
šíme. Přesně určovala téma
i způsob jeho předání, prostor,
v němž se budeme pohybovat.
Naše aktivita byla provoková-
na dotazy i praktickými úkoly,
vstřícný přístup lektorky po-
vzbuzoval k otázkám, které by-
ly zodpovězeny, avšak bez
zbytečných odboček od tématu
a bublin. Přednášky prvních
dnů postupně vystřídal dílna.

Skupina seminaristů stme-
loval obrovský zájem o téma.
Pro ty z nás, pro které je práce
s lidmi každodenní skutečnos-

tí, nejsou zjištěné poznatky jen
senzačním poodhalením opo-
ny neverbality, ale nutností
a potřebou. Vědět, co dělá
s naší psychikou dech a práce
s dechem, co prozrazují oči a
gesta, co lze vyčíst z postoje,
jak otevírat a usnadnit kontakt,
je důležité pro každodenní ži-
vot, pro rozvoj vlastní osob-
nosti, její utváření, pro práci
s lidmi.

Dovede-li učitel pracovat
vědomě s neverbalitou, získá-
vá on i jeho žáci. Samozřejmě,
že nikdo z nás nepodceňuje
riziko manipulace, ale bohužel
téměř každou vědomost lze
využít i zneužít. Chyba není ve
vědění, ale v charakteru.

Zaměření semináře však
nebylo pouze interpersonální
(ulehčit kontakt, prohloubit
a udržet pozitivní vztah...), ale
i intrapersonální. Tělo a psy-
chika jsou spojitě nádoby, pra-
cují-li s tělem, měním-li dech,
postoj, gesta, odrazí se tyto
změny v psychice, stejně jako
psychické stavy a změny se
zrcadlí v našem těle. Nikdo
z nás se po semináři nestal
psychoterapeutem, ale
pochopil, že pracovat s tělem
znamená i pracovat se svým
já.

Lektorka mnohé z nás
provedla první branou - vědět.

Daniela končila každý den
pohádkovou moudrostí,
my přibližem: známe pár
not a záleží na nás, jestli
někdy budeme skládat písně.

Radek Marušák a spol.

moc Tě pozdravuju a doufám, že už jsi dostala balíček s masť, který jsem, vedena nedůvěrou k naší poště, poslala raději už včera. Má tedy den náskoku, ale bude to asi bačkoru platné. Hlavně, aby to vůbec došlo.

Příkládám program Jirás-kova Hronova 1994, abys měla úplný obraz aspoň na papíře, protože já všechna ta představení neviděla. Už od pátku 5. srpna jsem učila v kurzu praktické režie od 9 do 12.30 hod. a končila až v sobotu 13. srpna. Celou přípravu nebylo možné udělat už v Praze, řadu věcí jsem si musela připravovat podle situace v Hronově ze dne na den, a tak bylo vyloučeno, abych stihla všechno, navíc, když ještě díky své kyčli lezu jako hlemýžď v agonii. Tak jsem si vybírala podle časových a místních možností a hlavně podle vlastního odhadu. Dobře jsem udělala, neboť - kromě představení Čechovových Námulv v nastudování seniorské skupiny DS Máj Praha a aktovek 4x ze života, které uvedlo seniorské divadlo Kurzweil z německého Hannoveru, která bych byla ráda viděla, ale protože se konala dopoledne v době výuky, nebylo to možné - jsem podle průběžných zpráv hodnověrných svědků měla ve výběru výborný nos a ušetřila si tak vztek z promarněného času a taky únavu, protože učit celé dopoledne a potom být přítel-ná i odpoledne a večer na dvou nebo i třech představe-ních a v noci dělat přípravu na druhý den výuky, to aby vydržel zdravý vůl. Léta a nemoci přibývají, a tak se člověk musí smířit s tím, že už nedokáže to co dřív - spát na Hronově za celé jeho trvání jen jednu noc. Kromě hlavního programu bylo na Hronově ještě mnoho programů vedlejších - folklor, koncerty, historický šerm, divadelní představení, kino, sport a řada soukromých inici-ativ, probíhajících ve všech místních restauracích i sou-kromých salonech. Samozřejmě i zahájení Hronova s pro-jevem

Milá Anno,

starosty, průvodem, explozemi ostrostřelců a vy-stoupením mažoretek, jakož i ukončení Hronova s ohňo-strojem do toho také patří. A do toho vedra k padnutí a místní bazén stále zarostlý lebedou. Už pět let, nebo dokonce víc? Ale žárovčičky nad vodou Metuje byly na svém místě a svítily a cukrár-na pana Glůcka byla také na svém místě a já mám ráda, když nacházím věci na svém místě. I lidi, jako je např. paní Tylšová, u které bydlím, nebo paní Šíková a Richtrová z informačního střediska, jen Pepíček Vavříčka, který nás vítal už při příjezdu na hlavní třídě, mi chybí ... navždy. Tak život utíká a čím člověk chodí hůř, tím život pádí rychleji. Ale to je základní zákon dialektiky, stejně jako zákon o tom, že všechno má svůj konec, jenom jitrnice jich má sedm, stejně jako další zákon, který praví, že všechno je jinak a to je zá-kon velmi důležitý. Říká se například, že „lidi jsou svině“ a „každý myslí jenom na se-be“. A vidíš, Aničko, já mám důkazy, že je to jinak! Maruška Strotzerová nebo Milan Strotzer mě vozili každý den ráno autem Milana Schejbala na Zbečnik, kde se konala vý-uka, a po obědě zase zpátky do Hronova - normálně je to asi 15 minut chůze, ale pro mne odhadem tak hodinu tam a hodinu zpět. Vašek Karnold mě zas vozil na představení, dokonce si se Zdenou, jeho ženou, udělali takový rozvrh představení, abychom chodili na představení ve stejnou do-bu. Při výuce se zas o mne starala Káťa Fixová a semina-risti, a tak se mi podařilo - jo, nesmím zapomenout na mou paní doktorku Vostrou, která mě vybavila holí a pěti druhy prášků proti bolesti - s po-mocí všech výše jmenovaných zvládnout těch deset dní bez malérů. Budiž jim velký dík za pomoc i za to, že jsem z jejich

jednání nikdy nepocítila, že jsem jim vlastně na obtíž. Ještě Ti musím říct, že ti moji seminaristé byli docela prima spolek, to se vlastně ukázalo už při první části tohoto semináře kurzu praktické režie ve Vysokém nad Jizerou při přehlídce venkovských amatérských divadelních sou-borů. Tentokrát nepřijela celá sestava z Vysokého, ale její podstatná část a čtyři nováčci se dostavili a pracovali, až se z nich kouřilo. Řeknu Ti, je to moc pěkný učit lidi, kteří se učit chtějí, kteří jsou zvědaví, mají fantazii, nejsou malicher-ní a mají smysl pro humor. Jsou pro svého koníčka, kte-rým je divadlo, ochotni oběto-vat své pohodlí i finanční pro-středky. A tak jsme navázali na obsah semináře ve Vyso-kém, kde jsme se na Čecho-vově Bankovním jubileu, Sha-kespearově Hamletu a Willi-amsově Sestupu Orfeově učili dramaturgický rozbor divadel-ního textu a pokračovali ve zvládání dalších úkolů drama-turga: jak škrtnat, eliminovat dramatické postavy a jak upra-vovat textovou předlohu - to se dělo na pohádce Františka Pavlíčka Bajaja a jak převést literární text do jevištní podo-by. To se dělo na pohádce B. Němcové Noční stráž a na druhé části Velké policejní po-hádky Karla Čapka, která vy-práví o sani z Voršilské ulice. Už před Hronovem dostali se-minaristé za úkol připravit si podle vlastního uvážení a na základě znalostí ze semináře ve Vysokém návrhy škrtnů v Bajajovi a pokusit se převést do jevištní podoby jeden ze zadaných literárních textů po-dle vlastního výběru. Všichni neměli možnost splnit tato domácí cvičení, ale práce, kte-ré se sešly, nebyly sice doko-nalé, ale na to, že se jejich autoři setkali poprvé v životě s takovým úkolem, byl výsle-dek docela dobrý. A co bylo špatné nebo diskusní, na to se

přišlo při improvizované praktické realizaci těchto domácích cvičení, jichž se účastnili všichni seminaristé jako herci a autor jevištní podoby jako režisér. Ta realizace byla nejen poučná, ale i zábavná a vůbec to byla náramná legrace a jak sama víš, legrace je moc důležitá věc, protože jednak sblížuje lidi, jednak podporuje paměť - lidi si děle pamatují to, při čem se bavili. Nehledě k tomu, že se při téhle realizaci odhalila řada schopností seminaristů, o nichž oni sami ani nevěděli. Například Alešek Novák, který mě každé ráno vítal před školou se svou ranní cigare-tou, se ukázal nejen jako tvrdošíjný ničitel svého zdraví, ale také jako herec tisíce tváří, přímo druhý Arkadij Rajkin, jak bleskově vystříhoval různé charakterů různých dramatic-kých postav. A nebyl sám, na koho bylo radost pohledět, jak vynalézá jako herec či jako režisér a autor přímo na place: Lucie Tlustošová a Aleš Novák jako autoři a režiséři jevištního převodu Noční stráže Boženy Němcové, Alena Karenová, Marcela Kovaříková a Jan Strejcovský jako autoři a reži-séři jevištního převodu Čapko-vy Dračí pohádky, Roman Černík, Aleš Hořínek, Hana Kotyzová, Jan Kříž, MUDr. Petr Vojkůvka (i lékař jsme v semináři měli) jako herci se osvědčili jako schopní vyzna-vači Thálie, stejně jako i Michal Čunderle, Vladana Mrázová a Marie Tydlitátová, kteří se mohli zúčastnit jen první části semináře, tedy škrtnů v textu Bajaja. Často jsem si při tom našem seminá-ři vzpomněla na svůj zážitek z divadelní fakulty AMU, když jsem tam vedla krátkodobý seminář věnovaný dramatur-gickému rozboru divadelního textu ve třetím ročníku poslu-chačů větve alternativního divadla. Byl to zážitek velice nepřijemný, neboť až na dvě výjimky neměl nikdo z po-slucačů o tuto činnost valný zájem, dokonce dvě poslu-chačky se na seminář nikdy bez omluvy nedostavily. A že to tak na tom našem hronov-

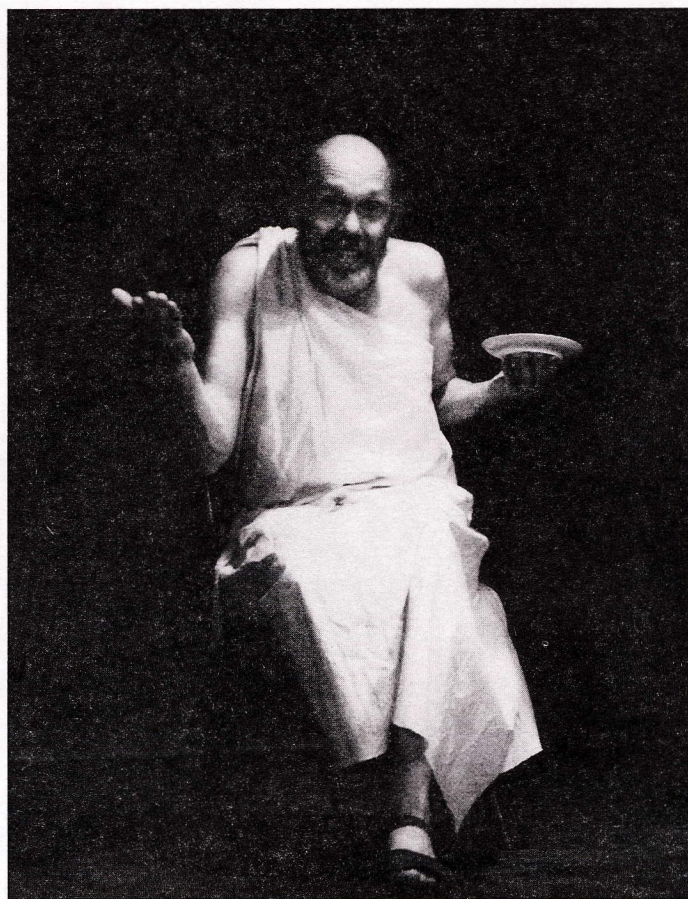
Nejhodnější Medvidci a Divadlo
Jesličky Hradec Králové,
Elena Štěpánová (sociální thriller).
Stálo to zato!
Foto: P. Štoll

▲ Dům doni Bernardy Alby (F. G. Lorca)
- Studio de Monaco.
Foto: P. Štoll

Něco z Maryši pro jednu herečku a housle.
Na snímku P. Štolla představitelka Maryši D. Špalková s režisérkou
Evou Zámečnickovou.

ském semináři nevypadalo, to mi vlastně udělalo tu největší radost. Člověk se nesmí nechat otrávit lidma a přišla jsem na to, že nejen lidma, ale ani nemocí se nesmí nechat otrávit. Tou nemocí dokonce víc, protože od otravného člověka můžeš odejít, ale od nemoci je to těžší, a proto, Aničko, musíme vynalézat, jak na ni vyžrát a čím. A to musíme promyslet. Tak si to čtu, co jsem Ti napsala a zjišťuju, že na hrnovská divadelní představení jsem zapomněla. Tak alespoň stručně. Vezmu to chronologicky. Jiráskovu Lucernu nastudoval hrnovský soubor v režii ing. Houšťka. To je starý divadelník a současně hrnovský starosta. A má kuráž, nebojí se ve svém postavení ostudy a toho já si vážím. Kolik starostů by takhle neslo kůži na trh a navíc ještě pro umění! To představení ostuda nebyla, bylo typově dobře obsazeno, šlo se po logice příběhu, netragédilo se a ani se nervaly kulisy, ale slyšet nebylo. Mně by to tak nevadilo, znám Lucernu skoro nazpaměť, ale co ti, kteří na tom nejsou jako já, když slovní sdělení je u těchto hry prvořadě důležité? A zrovna jako napotvoru se tahle vada projevila u hlavních postav - u Mlynáře, Kněžny, Haničky, Zajíčka, Dvořana, muzikantů kromě Zímy; Kláskovou zase slyšet bylo, ale rozumět ne. Kdyby všichni mluvili jako Vrchní, bylo by po problému a já se nemusela dohadovat, co bylo příčinou té skutečnosti - padla na herce tíha zodpovědnosti tak, že jim ochromila hlasivky, nebo tu byla jiná příčina? Čert ví! Zato představení Poprasku na laguně italského souboru hýřilo zvukem i temperamentem, zvláště hádky a pranice. To bylo dobře, protože v sále bylo bratru 38 nad nulou a představení typu tichá mše za zemřelé by uspalo celý sál. Na balkoně, kde jsem seděla já, bylo obzvlášť teploučko. Na Umrlice a trestance ořechovského souboru jsem nešla, protože jsem je už viděla a dívat se podruhé na humoristní křeče, jimiž představení přímo

hýřilo, jsem neměla chuť. Kérkonošská pohádka loutkového souboru Střípek bylo krásné, humorné a nápadité představení, ne tak Klobásová komedie téhož souboru, kde chyběl cit míry jak v podobě loutek, tak v zacházení s nimi. Cit míry je, myslím, potřebný i u jarmarečního divadla, neboť jeho nedostatek vede ke trapasu. Na budějovického Revizora jsem nemohla, ale viděla jsem ho na dvou přehlídkách, a tak jsem si řekla, že to oželim, i když to v obou případech bylo krásné představení s mnoha výbornými režijními nápady a hereckými výkony. Podle zpráv hodnověrných svědků došlo k tragédii, jako už tolikrát na Hronově - představení se rozložilo a konec. Je to škoda, ale na každém Hronově, a byla jsem zhruba na takových dvaatřiceti, už ani přesně nevím, si zlý duch Ludvíček vybere svou daň (obrazně řečeno), tentokrát to postihlo i děčínský soubor s představením Zlého ducha Lumpacivagabunduse, ovšem tady to může být způsobeno i tím, že dva zlí duchové se na jedné přehlídce prostě nesnesou. Neduchařské vysvětlení je prosté: letitá zkušenost ukazuje, že amatérské představení podléhá velkým výkyvům, způsobeným nedostatkem řemesla. Nedělejme tedy z toho aféru. S velikou zvědavostí jsem šla na představení Eleny Štěpánové v nastudování Nejhodnějších medvídků a Divadelních ješlíček z Hradce Králové. Přiznám se, že mou zvědavost vzbudily názvy patrně dvou souborů, podílejících se patrně na realizaci tohoto titulu, a také názor, který jsem slyšela z poučených kruhů, že jde o něco takového, co by možná mohlo ukazovat cestu k divadlu budoucnosti. Tak jsem na tu budoucnost byla pochopitelně zvědavá. Viděla jsem to, čemu se lidově říká modelová absurditka, ovšem ve velmi dobrém autorském, režijním i hereckém provedení. Bude-li to divadlo budoucnosti, bych se neodvážila tvrdit. Představení Tanec, tanec...

Souboru C - Dance a ZUŠ Ústí nad Orlicí bylo zřejmě celé velice pěkné, ale tady jsem zklamala já na celé čáře. Pozdní hodina představení a únava po celodenní honičce vykonaly spolu s těmi 35 nadnulou v sále své. Je to ostuda, ale musím se Ti přiznat, že jsem víc spala, než bděla, protože i ta moje kyčel usnula a nedržela mě bolestí při vědomí. A přitom to bylo v onen čtvrtek jen druhé představení, protože první odpadlo, ruský soubor se Sofoklovou Antigonou nepřišel, protože neměl peníze na cestu, a při představení rakovnického souboru jsem byla naprosto čilá také ze zvědavosti, co téhle agitce řekne hronovské obecnstvo. Čtvrté přikázání Michaela Ramlóseho mělo velký úspěch. Hlavní zásluhu na tom měli herci - 2 herečky a 2 herci - režisér, ale i výtvarnice. Pokud jde o autora, jsou jeho zásluhy sporné. Na jedné straně přináší potřebné společenské téma krutého zacházení s dětmi, ale veze se svým jednostranným agitkově pu-

blicistickým zpracováním na vině na Západě právě módní. Většina diváků představení přijala s dojetím, jako velký zážitek, menšina je nepřijala vůbec. Jistě mezi nimi byli ti, co patří k potrefeným husám, co zakejhaly, ale asi i ti, kterým autorovo zjednodušování aktuálního problému bylo proti srsti. Na představení Domu doni Bernardy Alby v nastudování Studia z Monaca jsem setrvala jen do konce prvního jednání. Ne proto, že by to bylo špatné představení, byla to solidní pečlivá práce ubýrající se cestou tradičních postupů. „Přeběhla“ jsem autmo do Slávie na představení (mimo hlavní program) mladoboleslaského souboru nazvané Všelike putování Honzíčkovo - což je Komédie o Františce, dceři krále anglického a Honzíčkovi, synu kupce londýnského. Věkově mladý soubor sem tam něco v textu zaktualizoval, sem tam něco aktuálně vložil a kdyby v interpretaci ještě dokázal být naivní bez vulgárnosti, způsobené nedostatkem citu pro míru, pak by se člověk

◀ *Pravdivé výmysly. J. Hlávka jako herec a režisér - člen DS D3 Karlovy Vary v monologu příživníka Somona (dle Lukianose). Foto: P. Štoll*

díval na jeho představení s nerušenou libostí. Velmi pěkným zážitkem byla dvě představení Studia Dům Brno. Obě vycházela z textových předloh lidových balad. Svatby, hrané herci v maskách na palouku hronovského parku u koupaliště, a Svatbičky, hrané v prostoru sokolovny herci a loutkami, měly stejné téma - svatba a smrt. Tady už nešlo o amatérské představení, ale o profesionální provedení, jak po stránce scénografické (prostor, kostýmy, rekvizity, loutky), tak po stránce režijní, hudební i herecké. Tragické příběhy předváděné divákovi na hranici mezi tragikou a komikou jakousi obřadní formou sborového zazpívání každé sloky balady, zopakování beze zpěvu Opo- vědníkem a předvedením herců, kteří jsou sborem i sólisty s maskou ve Svatbách, bez masky ve Svatbičkách.

Obě ta představení se mi líbila, možná i proto, že žánr, tragikomedie mně zcela vyhovuje, je to žánr, v němž se odehrává celý můj život a tudíž se v něm cítím jako doma, včetně oněch převratů, kdy jsem jásala nad svou výhrou a po dvaceti letech jsem zjistila, že to byla vlastně prohra, a nařikala nad svou prohrou, která se po dvaceti letech ukázala být vlastně výhrou. - Tak, a víc jsem neviděla. Je nejvyšší čas končit. O aférách nevím a drby nesleduju. Zdravím Tě pozdravem „Má něha!“ a důrazně tě vyzývám: „Drž se, holka!“ Nezapomeň, že máme závazek dožít se roku 2000! To bude milénium a to je, prosím, jen jednou za tisíc let. Jak to probíhalo v uplynulých miléniích, to samozřejmě nevím, ale dovedu si představit, že v tom, co nás čeká za šest let, bude celý svět vlastně celý rok naložený v alkoholu. A toho se musíme dožít, abychom si smysly třeba jen na jedné štampličce, tu snad vzdor všem našim nemocem zvládnem a snad na ni i budeme mít.

Tvoje Jarmila dříve
DROBNÁ nyní ČERNÍKOVÁ

Jiráskův Hronov je víc než scénická žatva. Je to divadelní Babylon. V kouzelném východočeském městečku se během jednoho týdne setkají Američan a Ruska, Italové a frankofonní obyvatelé Monaka, Rakušané s Němci, chorvatští Češi, Slováci, Moravané a ovšem Češi z nejrůznějších koutů země. A stejně pestrá je žánrová paleta předvedených představení, počínaje výtečným tanečním souborem z Ústí nad Orlicí C-Dance (vedoucí Eva Veverková) přes rozmanité varianty loutkových a činoherních inscenací tradičního i netradičního ražení až po operu Viléma Blodka V studni v provedení operního souboru ze Světlé nad Sázavou (dirigent Jaroslav Průša, režie Lída Honzová). A stejně široké je i věkové rozpětí účastníků - od třiaosmdesáti do pěti let.

Kde může člověk potkat takovou všehochuť? Jiráskův Hronov je unikát. A já jsem šťastná, že jsem se poprvé v životě ocitla na přehlídce, která se letos pořádala již po čtyřiašedesáté.

Dvacet sedm minus čtyři

Zhlédla jsem celkem dvacet sedm představení. Čtyřem z nich bych zde chtěla věnovat zvláštní pozornost, nejen proto, že na mne zvlášť zapůsobila, ale též proto, že se jeví z hlediska dneška jako čímsi příznačná.

Studio Dům Brno předvedlo dvě z oné čtveřice. Svatby měly premiéru v roce 1992 a Svatbičky byly uvedeny poprvé v závěrečném večeru letošního Hronova. První inscenace je založena na lidových baladách a je s podivem, jak dokáží mladí herci vyjevit podstatu a bohatství myšlení lidu. Nejedná se o ilustrování textového základu, nýbrž o vystižení podstaty naivního umění v jeho komplexnosti - v pohybu, hudbě, zpěvu, mi-

metického rázu. Režisérka Eva Tálská je jedinečný zjev. Její scénické vidění je nedílně spjata s lidovými kořeny. Jsou její součástí. A přitom lze inscenaci charakterizovat jako české svatby na antických kothurnech. Díky čemuž zdánlivě žánrový příběh, typický pro lidové balady, nabývá obecnější význam, jedná se o konkrétní postavy lidových balad a zároveň o věčný protiklad života se smrtí.

Studio Dům je pro mne důležité proto, že pokračuje na stávající úrovni vývoje českého divadla v rozvíjení tradice „otevřeného prostoru“ a postupů zakladatelů Husy na provázku, mezi které Eva Tálská patří. Navazuje také na vše, co přinesly Lidové suity

E. F. Buriana a studie prof. Bogatyryjeva, autora knihy Lidové divadlo české a slovenské (1940). Doložil v ní, že konkrétní motivace v systému lidových obřadů závisejí v značné míře na takzvané etymologii, jež vykládá symboliku jednoho a téhož rituálu různými způsoby.

Inscenace Svatby vyniká tím, že její představitelé nezměňují jedinečný způsob lidového myšlení vlastní zkušeností a současnými normami vnímání a že dokáží existovat uvnitř poetiky a obrazivosti lidové tvorby. Její bohatství a kouzlo, všechnu její naivitu transformují do estetických kategorií antického dramatu, povyšují českou lidovou baladu na úroveň věčné krásy, již lidstvo ve své historii zrodilo.

Druhá inscenace Svatbičky má pohodu jarmarečního loutkového divadla, cirkusového vystoupení, které se prolíná s loutkovými příběhy. Vše je tu zachyceno duchem balagánu, kde humor, grotesky, orchestr, žongléři, provazochodci se proměňují v loutkovodiče, hra-

◀ *Lidové balady Svatby, Studio Dům Brno (nefalšovaný divadelní zážitek v režii Evy Tálské).*
Foto: P. Štoll

▶ *K rozhovoru po dvaceti sedmi letech ... E. Šiková bere všechny problémy s ubytováním stále s humorem. Co jiného jí také zbývá? Foto: P. Štoll*

jičí šest „dřevěných tragédií.“ Také zde budí nadšení svatba, v jejímž rámci mladí herci ovládají prostor, rekvizity, kostýmy, loutky, vytvořené vlastními rukama. Nemáme před sebou komedianty, nýbrž tvůrce, kteří se potkali s životodárnými zdroji národní kultury. A to je mnohem více než dokonce i velmi dobrá inscenace.

V inscenacích Studia Dům vystupuje dobrá dvacítká herců. V inscenaci Čechovových Námluv vystupují tři herci, představující seniorskou skupinu DS Máj Praha (režie F. Mikeš). Hronovské setkání divadelního dorostu s nestory amatérského divadla, členy uznávaného souboru, považují za symbolické. Konfrontace moudré zkušenosti s mládím, dobírajícím se poctivě kořenů národní kultury, nemůže neo-bohacovat duchovní život národa.

Čechovův slavný vaudeville v provedení seniorů Máje získal nové polohy jevištní grotesky. Jaroslava Mikešová je nesmírně talentovaná herečka, která docílí živelné komediálnosti cestou upřímné víry v opravdovost citů své postavy. Za to, že její Natalije zůstala starou pannou takřka

do důchodového věku, může její charakter, vystupující z každého detailu: smysl jejího života se upíná k bitvám - lhostejno s kým. Sleduje psychologickou grotesku, rozehranou v bohaté škále, v níž se jednáním každé postavy rýsuje její biografie. Lekce ruské herecké školy se zde uplatňují ve své produktivní podobě.

Čtvrtá inscenace, která vzbudila v kritických kruzích bouřlivou diskusi - na rozdíl od hluboce zasažených diváků - je pro mne symptomatickým příkladem příklonu souboru z Rakovníka k vážné etické problematice našeho života. S autorem hry Dánem Michaelem Ramløsem jsem se poznala loni na FEMADu. Je to mladý muž, zamýšlející se nad tím, co týrá dětskou duši. Název hry: Čtvrté přikázání se nezakrytě dovolává bible: „Cti otce svého i matku svou.“ Rakovnický soubor (režisér Jaroslav Kodeš) však, užívaje principů hereckého zcizení, si bere právo položit přímou otázku: co dnes obnáší ona biblická pravda? Široce pojatá divadelnost umožnila čtyřem hercům dosáhnout pravdivého emocionálního otřesu díky jejich souhře se skvěle koncipovanou loutkou. Jevišť není prostorem pro ilustraci literární předlohy, nýbrž místem samostatného scénicky tvořivého nazření problému, jež předloha nese. Inscenace vypovídá také o tom, že rakovnický soubor chápe svoji činnost jako tvorbu s duchovním posláním.

O tom, že právě taková tvorba má dnes v široké plejádě amatérského divadelnictví svůj interní i externí smysl, mne letošní ročník Jiráskova Hronova pevně přesvědčil.

Larisa Pavlovna Solnceva
(Překlad: Vlasta Smoláková)

Rozhovor po dvaceti sedmi letech
s paní ŠIKOVOU

Divadlo si zaslouží úctu a pokoru...

Vím o Vás, že pracujete ve službách Jiráskova Hronova (v informačním středisku) hezkou řádku rok. Mohla byste srovnat začátky a současnost?

Před 27 roky, kdy jsem začala pracovat v přípravném výboru Jiráskova Hronova, byla situace s ubytováním hostů a souborů docela jiná než dnes. Pochopitelně tenkrát měly soubory menší nároky na kvalitu ubytování, měli jsme spoustu lůžek ve školách a ve sportovních kabinách. Tato kapacita byla tehdy pro účinkující soubory dostačující, nebylo jich tolik do programu Jiráskových Hronovů zařazeno. Pro hosty jsme měli připraveno ubytování v soukromí, ve dvou hotelích a v kempu. Situace byla ale pořád svízelná, nikdy se lůžek nedostávalo, hlavně takových, jaká by si hosté přáli. Některý rok jsme byli nuceni rozesílat telegramy, že již není ubytování ani vstupenky. Mnozí postižení se tímto nenechali odradit a stejně přijeli. K naší velké radosti byly postaveny dva internáty, jeden velkokapacitní Středního odborného učiliště kuchař-číšník, druhý s menším počtem lůžek. Přes všechno nám letos počet lůžek nestačil; byli jsme nuceni některé soubory uby-

tovat v blízkém Náchodě a Polici nad Metují. Bohužel v současné době nám ubyla lůžka v soukromí, ale máme možnost ubytování v nově vzniklých penzionech. Snažíme se hostům dle našich možností vyhovět, někdy to však při nejlepším vůli není možné.

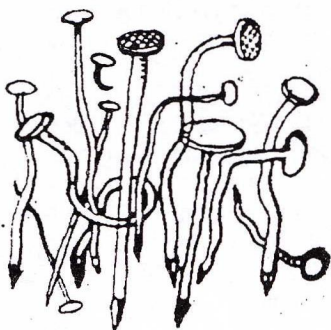
Vaše nejradostnější historka (zážitek) při této práci?

Napjaté a komplikované situace se střídaly s radostnými. To když jsem se setkávala se stálými návštěvníky a dobrými přáteli. Bylo si co povídat, během roku se událo všelicos. Jedno z nejkrásnějších setkání bylo s pamětníkem všech „Hronovů“ - Láďou Lhotou. Samozřejmě nejen se mnou se bouřlivě zdravil, už zdaleka bylo slyšet jeho svérázný hlas.

Vidíte optimisticky pokračování Jiráskova Hronova? Kromě finančních problémů jsou tu jistě i další. Jaké?

V posledních letech vidím na „Hronovech“ více a více mladé účastníky, plné elánu. Myslím si, že když ti mladí už jednou do Hronova zavítali, že sem budou jezdit i nadále. Jen bych si přála, aby přijeli s větší úctou a pokorou, jak si divadlo a vše kolem něj zaslouží.

Děkuji za rozhovor.
Věra Kmochová

Polemika

s kritikou blanenského představení „Osla beze stínu“, uveřejněnou ve stati „Tradiční herecké divadlo?“ ve čtvrtém čísle AS profesorem Janem Císařem

MOTTO:

Divadelní kritika musí usilovat o věcnost, jinak jí hrozí vážné nebezpečí, že se stane planou, narcistní rétorikou, pomine velkou část artefaktu, který hodnotí a vybere si z něj pouze tu část, která jí dá téma pro zveřejnění vlastních problémů.

Tolik úvodem...

Na fakt, že i kritik páně profesorova formátu přichází na hodnocení výsledku práce „sic“ amatérského, leč „trochu“ poučeného autora představení zcela nepřipraven, jsme již z dob totality zvyklí... všechno kolem nás se přece dělo povrchně a většinou dokonce podle předem připravených scénářů. Dnes mi to vadí. Vadí mně, kupříkladu, hned formule (cituji): „...vydatně přepsal zejména texty ústřední dvojice.“ Pokud byste si, pane profesore, dal tu práci a srovnal text „Osla beze stínu“ s textem „Osel a stín“, přesvědčil byste se, že jsem přepsal nejméně osmdesát procent textu. Ne ze zlovůle, ale proto, že jsem nechtěl hrát „o hrozcím hitlerovském fašismu“, leč o „demokracii“. Proto jsem nepřevzal ani dobově podmíněná jména postav hry a už vůbec ne dobový výrazový aparát V+W. Převzal jsem historku a zasadil ji do nového rámce. Převzal jsem snad i kus ducha V+W a především jsem převzal jejich žánr. Není to textappeal, není to kabaret, je to revue. Ale ne americká, pařížská, polská či vídeňská. Je to žánr, který navazuje na starý krásný český druh divadla „hru se zpěvy“. U Tyla počat, V+W domyšlen, v české operetce rozpliznut, Semaforem vycizelován. A námi už léta hrán. Citát: „Nevím, jaké je to divadlo, do jakého kotce patří.“ J. C. Dále

pak konstatujete, že „dramatické divadlo v pravém slova smyslu to není“.

Já pochopitelně vím, jaké dělám divadlo a ani já je za „dramatické v pravém slova smyslu“ nepovažuji, neboť bych byl bloud. Dramatické divadlo jsem dělal jindy a hlavně, s jinými lidmi. Nyní dělám „revue“ s lidmi, kteří mají zcela jiné touhy, než býti „dramatickými“ herci. A což je neméně důležité, také je k jinému herectví vedu. Vyžadují, aby byli spoluautory každého představení, aby sloužili myšlence a neposluhovali publiku a aby se na jevišti slyšeli a viděli.

Myslím si, že otázka „do jakého kotce“ naše divadlo patří, je ve Vašem případě, pane profesore, problémem zástupným. Hrajeme stejný žánr, stejným způsobem, se stejnými lidmi již nějaký ten pátek, a přesto, že Vám naše práce nikdy příliš nevonněla, býval jste, ač nerad, tu a tam svým okolím přesvědčen, že tak docela marní nejsme. Vzpomínáte na Jarmark, který byl nominován na Hronov až po zhlédnutí a nadšeném přijetí panem Vyskočillem a Hořínkem? O „Bláznů Vinckovi“ víme oba své. Pamatujete na „Vysoké“ a na přijetí „Vincka“ publikem, které nás nikdy nevidělo? A na to, jak jste mě po představení nádherně zasklil? Jenže ve Vás je stále zakleta otázka: „Kam s tím?“... Domnívám se, že do

Třebíče, pane profesore.

Neboť jde nepochybně o styl divadla, který má v naší zemi pevné místo a já jsem šťastný, že mám i lidi se schopnostmi a dovednostmi pro tento žánr nezbytnými. Vaše kritické pochoby jsou v tomhle případě „irelevantní“, jak říká v mém textu pan Eurodikos.

Leč přejděme k mým dalším „třebíčským“ výhradám. Že „historik“, jak se rád a často při odborných disputacích nazýváte, může být „divadelně“ slepý, by bylo zcela omluvitelné. Ne každý divák je nadán schopností vnímat všechny složky představení stejně intenzivně. U „kritika“ Císaře mně však tahle okolnost vadí. Navíc a ještě víc mi vadí fakt, že svým úvodním slovem při porotách, svou skvělou slovní zásobou a omračující schopností ji užívat (bohužel i zneužívat), stavíte další, po Vás mluvící členy poroty do rolí přitakávačů až nedůstojných. To obvyklé „pan profesor už všechno řekl... po panu profesoru se těžko mluví...“ a tak podobně, které posloucháme už nejméně patnáct let, mě v nové době zcela irituje. Svědčí především o tom, že socialistické „připrdáváctví“ není zdaleka mrtvé. A v tomto uctívém předklonu pak i erudovaní členové poroty přestávají být vidoucími.

Divadlo je multidisciplinární dílo, i když to současná kritika většinou neví.

Nakonec několik slov na Vaše konstatování „o nehereckém představení“...

Jsmo oba dost staří, takže mohu vzpomenout na spor mezi kritikou a Jiřím Suchým o herectví. Mohu vzpomenout na poprask mezi kritickou obcí při vzniku a první fázi působení tak výsostně hereckého divadla, jako byl Činoherní klub. Mělo či nemělo, pane profesore, jejich herectví jinou formu a jiné znaky, než herectví v Městských divadlech pražských? Co měl herecký projev páně Voskúv, dej mu Pánbůh věčnou komediantskou slávu, společného s projevem pana Landovského - snad jen znač-

ku kvality...! Byla mnou milovaná paní Kačírková jiným typem herečky, celým svým ústrojenstvím, než paní Divišková? Byla. Ale obě jsem ctil a miloval. Herectví je různé, jako jsou různí lidé, herectví i jeho vnímání je tajemná, mnohdy těžce postížitelná disciplína. Vám se naše herectví nelíbí. Mám za ta léta, co působíme, nashromážděny názory zcela opačné, diametrálně se od Vašich lišící. Názory profesionálních herců, režisérů, dramaturgů, dokonce i páňů ředitelů divadel, kteří moje herce chválili slovy, která mi skromnost nedovoluje publikovat. (Mám je pro Vás schovaný - jak říkával V+W.)

Herectví je i tématem mnoha tlustých i tenkých knih. Herectví autorské bylo i jedním z témat Vašeho díla, kterého si velice vážím, a v němž si tu a tam čítávám za dlouhých podzimních večerů.

Proto Vás na závěr úpěnlivě prosím. Zamyslete se nad tématem „herectví v revuálních hrách“. Bude to užitečné Vám, nám, i budoucím.

S kacířským pozdravem
„Za divadlo rozmanitější
a za mír“

JIŘÍ POLÁŠEK,
režisér blanenského divadla

P.S. Anžto píší své zamyšlení po Hronově, dovolte mi jedno osobní konstatování. Podle mého názoru „herectví“, a nejen herectví, zahraničních souborů z Monaka a Chioggii (sakra to mi připomíná, že se dereme horempádem do Evropy), zvítězilo nad naším, vyjádřeno fotbalovým výsledkem 28:0.

I to cosi vypovídá a za klobouk si to nemůžeme dát ani my, ani Vy.

A úplným závěrem.

Aby nedošlo k omylu. Nevzdávám naší práci za umělecky svrchnovanou, a to ani v amatérských podmínkách. Chci být jen slyšen, chci vyjádřit své názory a své znepokojení. O něm jindy.

Jiří Polášek

KARLIN**HUDEBNÍ DIVADLO
PRAHA**

Křižíkova 10, 186 17 PRAHA 8
tel.: 24212776-80, fax: 242 12 132

ŘÍJEN '94

- 1.so **PAGANINI** 15+19 hod.
- 4.út **CIKÁNSKÝ BARON**
- 5.st **CIKÁNSKÝ BARON**
- 6.čt **PAGANINI**
- 7.pá **MÁ FÉROVÁ JOSEFÍNA**
- 8.so **MÁ FÉROVÁ JOSEFÍNA** 15+19 hod.
- 9.ne **MÁ FÉROVÁ JOSEFÍNA** od 15 hod.
- 11.út **MAM' ZELLE NITOUCHE**
- 12.st **MAM' ZELLE NITOUCHE**
- 13.čt **ČARDÁŠOVÁ PRINCEZNA**
- 14.pá **NOC V BENÁTKÁCH**
- 15.so **PODSKALÁK** 15+19 hod.
- 21.pá **PAGANINI**
- 22.so **MÁ FÉROVÁ JOSEFÍNA** 15+19 hod.
- 25.út **POLSKÁ KREV** generálka
- 26.st **POLSKÁ KREV** generálka
- 27.čt **POLSKÁ KREV** premiéra
- 29.so **POLSKÁ KREV** 15+19 hod.

LISTOPAD '94

- 1.út **POLSKÁ KREV**
- 2.st **POLSKÁ KREV**
- 3.čt **PODSKALÁK**
- 4.pá **MÁ FÉROVÁ JOSEFÍNA**
- 5.so **MÁ FÉROVÁ JOSEFÍNA** 15+19 hod.
- 8.út **MAM' ZELLE NITOUCHE**
- 9.st **MAM' ZELLE NITOUCHE**
- 10.čt **CIKÁNSKÝ BARON**
- 11.pá **NOC V BENÁTKÁCH**
- 12.so **POLSKÁ KREV** 15+19 hod.
- 15.út **POLSKÁ KREV**
- 16.st **POLSKÁ KREV**
- 17.čt **MAM' ZELLE NITOUCHE**
- 18.pá **PODSKALÁK**
- 19.so **PAGANINI** (jen v 19 hod.)
- 21.po **MÁ FÉROVÁ JOSEFÍNA**
- 22.út **MÁ FÉROVÁ JOSEFÍNA**
- 23.st **MÁ FÉROVÁ JOSEFÍNA**
- 24.čt **MÁ FÉROVÁ JOSEFÍNA**
- 25.pá **POVEČERÍME V POSTELI**
- 26.so **ČARDÁŠOVÁ PRINCEZNA** 15+19 hod.
- 29.út **PAGANINI**
- 30.st **PAGANINI**

POKLADNA: PO-SO 10-13 - 14-18 h.,
tel.: 24210710
HROMADNÉ OBJEDNÁVKY: PO - PÁ 8 - 17 h.,
tel.: 24227514, 24214225
Začátky představení v 19 hodin, případně v 15 hodin

FRANZ LEHÁR • PAGANINI

Příběh lásky mladého legendárního houslisty Nicolý Paganiniho zaujal mistra operety Franze Lehára a inspiroval ho k vynikajícím melodiím. Opereta zahrnuje prostředí na knížectví v italské Lucce za napoleonských dob - na zámku i v lidových hospůdkách. Vedle dramatické lyriky obsahuje situace komické i dobrodružné. Dává příležitost zaskvít se barevně hýřivým kostýmům, které navrhla Irena Greifová, dovoluje kontrast realistické, přitom fantazijní scény Alberta Pražáka, staví před režiséra Oto Ševčíka přitažlivý úkol přiblížit osud umělce. Hraje Symfonický orchestr HDK za řízení Miloše Formáčka. V roli Paganiniho alternují Karel Bláha a Robert Šicho. Dále vystoupí Yveta Dufková, Galla Macků, Kateřina Šubrtová, Roman Škoda, Oldřich Král, Lucie Nováková, Pavlína Millerová, Miro Grisa, Václav Vostarek a jiní.

HERVÉ - MEILHAC - MILLAUD**• MAM' ZELLE NITOUCHE**

"Pro divadlo pan Floridor, pro dívčí ústav Célestin" - zpíval Oldřich Nový v hlavní mužské roli této slavné operety. Na scéně HDK v ní uvidíte uměleckého šéfa karlínského souboru Pavla Trávníčka, který je zároveň režisérem inscenace. Titulní roli vytvořily Yveta Blanarovičová a Kateřina Vaničková. Od prosince '93 máte možnost obdivovat herecké výkony hlavních představitelů i skvělou komiku Ladislava Županiče, Vlasty Peterkové, Stanislava Fišera, Hany Talpové a dalších. Dirigent Jiří Kubík.

JOHANN STRAUSS • NOC V BENÁTKÁCH

HDK pro vás připravilo inscenaci v režii Oto Ševčíka, v bohatě nápadité scéně Alberta Pražáka a s vynalézavými kostýmy, které navrhla známá výtvarnice Irena Greifová. Účinkují Yveta Dufková, Lucie Nováková, Robert Šicho, Oldřich Král, Václav Vostarek, Vlastimil Zavřel, Roman Škoda, Josef Oplít a další. Rovněž vystoupí karlínská ansábllová tělesa, jak tato opereta - plná maškarního mumraje - vyžaduje. Dirigent Miloš Formáček.

HUDEBNÍ DIVADLO KARLÍN**A MEDIAREX UVÁDĚJÍ:****• MÁ FÉROVÁ JOSEFÍNA**

Tak jako V. Vančura na motivy Shawova Pygmalionu napsal svoji komedii JOSEFÍNA, tak M. Vackář na motivy Vančury napsal český swingový muzikál speciálně pro karlínské divadlo s názvem MÁ FÉROVÁ JOSEFÍNA. V režii Ondřeje Havelky, ve výpravě Šimona Cabana a v choreografii Jany Vašákové se v titulní roli představí Světlana Nálepková. Hudbu připravil Miroslav Kořínek, a co je zvláštností, hrají v této inscenaci dva orchestry: Orchester Ondřeje Havelky a Symfonický orchestr HDK řízený J. Kubíkem. V dalších rolích se představí Rostislav Kuba, Lubomír Lipský, Bohuslav Klepl, Daniel Rous, Martin Učík, Galla Macků, Michaela Dolinová, Iva Hüttnerová aj.

SPONZORUJÍ FIRMY DEŽIRO a NOVÁ HUŤ Ostrava.

EMMERICH KÁLMÁN • ČARDÁŠOVÁ PRINCEZNA

Jsou díla, díky nimž opereta nikdy nezestárne. K takovým pokladnicím báječných melodií, které přinášejí pohodu a nechávají člověka zapomenout na denní starosti, patří i nejslavnější dílo skladatele Emmericha Kálmána ČARDÁŠOVÁ PRINCEZNA. Temperamentní maďarský folklór bravurně spojený s velkoměstskými melodiemi, roztoužený aristokrat zamilovaný do okouzující šantánové tanečnice a skvělé výkony Yvety Dufkové, Josefa Zímy, Romana Škody, Václava Vostarka, Gally Macků a řady dalších interpretů, to vše v režii Oty Ševčíka. Spoluúčinkuje omlazený sbor a balet a Symfonický orchestr HDK za řízení Miloše Formáčka.

PREMIÉRA MĚSÍCE**OSKAR NEDBAL • POLSKÁ KREV**

Režie a choreografie: Gustav Skála, **dirigent:** Miloš Formáček, **scéna:** Vladimír Šrámek, **kostýmy:** Josef Jelínek, **účinkují:** sólisté, sbor a Symfonický orchestr HDK, **dramaturgie:** Evžen Sokolovský. **Premiéra 27.10.1994**

Po nesčetných premiérách na našich i světových jevištích se na scéně HDK opět - 80 let po české premiéře 25. 1. 1914 v divadle na Vinohradech - objeví toto vrcholné dílo české operetní tvorby - Nedbalova Polská krev.

CENY VSTUPENEK
34-108 Kč
(+5 % DPH)

*Divadlo Minaret Praha, E. Ionesco: Lekce, na snímku Luděk Jiří a Renata Nechutová.
Foto: P. Štoll*

